

ӨМНӨГОВЬ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН МАНЛАЙ СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН ТАМГЫН ГАЗРЫН 2024 ОНЫ
САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛД ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН
АУДИТЫН ХУРААНГУЙ ТАЙЛАН

АУДИТЫН КОД: ӨМА-2025/028/НА-СТА-ТШЗ

<p>Цахим хуудас: www.audit.mn Даланзадгад хот 2025 он</p>	<p>Дарга, тэргүүлэх аудитор: Ц.Өсөхбаяр Утас: 70533539 Цахим хаяг: Usukhbayarts@audit.gov.mn</p> <p>Аудитын менежер: Т.Хонгорзул Утас: 70533552 Цахим хаяг: Khongorzult@audit.gov.mn</p> <p>Ахлах аудитор: С.Одончимэг Утас: 70533552 Цахим хаяг: Odonchimegs@audit.gov.mn</p> <p>Аудитор: Т.Будсүрэн Утас: 70533552 Цахим хаяг: Budsurent@audit.gov.mn</p>
---	--

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу

АГУУЛГА

---

1. ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ	2-3
2. АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ	4-11
3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА	
3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа	11
3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин	11
3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал	11-12
3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд	12
3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв	12-14
3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт	13
3.5.2 Төсвийн гүйцэтгэл	13
3.5.3 Нэмэлт төсөв	14
4. АУДИТЫН ТАЙЛАН	
4.1 Ерөнхий зүйл	14
4.2 Материаллаг байдал	14
4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт	15
4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал	15
4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт	15-16
4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт	16
4.5.1 Завсрын аудитын талаар	16
4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал	16
5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ	
5.1 Төлбөрийн акт	17
5.2 Албан шаардлага	18-20
5.3 Зөвлөмж	20-21
6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ	22-26

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ

ӨМНӨГОВЬ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн удирдлагын ордон 304 тоот, 3 дугаар баг,
Даланзадгад сум, Өмнөговь аймаг, 46083
Утас: (976) 7053 3539, Цахим хуудас: www.audit.mn
Цахим шуудан: umnugovi@audit.gov.mn

2025.02.25 № 102
танай _____ -ны № _____ -т

МАНЛАЙ СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН
ТАМГЫН ГАЗРЫН ДАРГА Т.БАТ-ЭНХ
ТАНАА

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Манлай сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Бидний үзэж байгаагаар Хязгаарлалттай санал дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт тайлбарласан зүйлсийн үр нөлөөг эс тооцвол 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, тайлант жилийн эцсээрх тэдгээрийн санхүүгийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээ, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу бүхий л материаллаг байдлын үүднээс үнэн зөв толилуулсан байна.

Хязгаарлалттай санал дүгнэлтийн үндэслэл

Он дамжсан өвсний 37,752.2 мянган төгрөгийн авлага, өглөгийг тооцоо нийлж баталгаажуулаагүй, худалдан авах гэрээ байгуулахдаа чөлөөт өрсөлдөөнөөр сонгон шалгаруулаагүй, хөтөлбөрийн зорилго, зорилтыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээг уялдуулж төлөвлөөгүй 21,744.5 мянган төгрөгийг зориулалт бусаар зарцуулсан зэрэг зөрчлүүд нь бидний тогтоосон материаллаг байдлын түвшнээс давсан бөгөөд дангаар буюу нийт дүнгээрээ санхүүгийн тайланд материаллаг нөлөөтэй боловч өргөн тархаагүй байна.

Төсвийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.16, 4.1.17, 6 дугаар зүйлийн 6.4.4, 6.4.8, 16 дугаар зүйлийн 16.5.5, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.6 дахь заалттай тус тус нийцээгүй бөгөөд санхүүгийн тайлагналын эрх ба үүрэг, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Асуудлыг онцлон тэмдэглэсэн хэсэг

Тайлант онд аймгийн болон орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгө оруулалтаар 4,081,478.7 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгө нэмэгдсэн байна.

Аудитын гол асуудал

Аудитын гол асуудал гэдэг нь тайлант үеийн санхүүгийн тайлангийн аудитад хамгийн чухал нөлөөтэй хэмээн мэргэжлийн шүүн тунгаалтаар бидний авч үзсэн асуудал байна. Гол асуудлыг санхүүгийн тайлангийн аудитын хүрээнд бүхэлд нь харгалзаж, аудитын санал дүгнэлтээ илэрхийлэхэд авч үзсэн бөгөөд энэхүү гол асуудлын талаар бид тусад нь дүгнэлт гаргахгүй.

Сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны 17/01 дугаар тогтоолоор төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 451,400.0 мянган төгрөгийн 9 хөтөлбөр, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр баталсан байна.

F:\2.Бичиг хэрэг\2025он\СТА-н дүгнэлт\Төсөл.Docx 4625020244

Бусад асуудлын хэсэг

Байгууллагын жилийн гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөг 93.9 хувийн гүйцэтгэлтэй дүгнүүлсэн байна. Санхүүгийн тайланд өгсөн бидний дүгнэлт бусад мэдээллийг хамраагүй болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

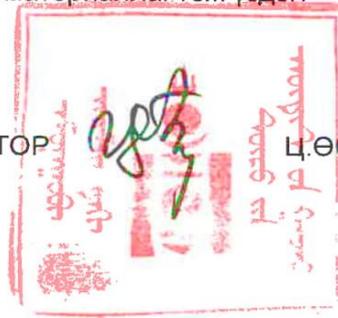
Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ц.ӨСӨХБАЯР

2. АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/төгрөгөөр/

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>601,291,043.78</u>	<u>507,624,363.78</u>
33	АВЛАГА	72,599,200	37,752,200
33100	Хувь хүмүүсээс авах авлага	72,599,200	37,752,200
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	<u>444,971,843.78</u>	<u>469,872,163.78</u>
351	Түүхий эд материал	350,820,900	376,986,900
35110	Тусгай зориулалттай материал	350,820,900	376,986,900
35130	Бэлэн бүтээгдэхүүн	19,992,000	19,992,000
354	Хангамжийн материал	<u>62,808,943.78</u>	<u>108,149,530.31</u>
35410	Бичиг хэргийн материал	3,248,080	3,248,080
35420	Аж ахуйн материал	11,061,973.78	14,463,09.78
35440	Түлш, шатах тослох материал	7,664,800	2,700,000
35470	Бусад хангамжийн материал	40,834,090	41,132,090
35600	Мал амьтад	11,350,000	11,350,000
36	Нөөцийн бараа	83,720,000	-
363	Тэжээлийн нөөц	83,720,000	-
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>6,866,591,648.21</u>	<u>10,966,921,497.61</u>
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	6,866,591,648.21	10,966,921,497.61
392	Биет хөрөнгө	6,561,197,689.74	10,635,186,289.14
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	3,930,550,244.13	4,284,448,998.38
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	(634,061,466.90)	(715,482,737.78)
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	363,920,050	354,920,050
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	(170,962,469.17)	(221,278,410.97)
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	586,449,224	862,474,805.93
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	(166,614,082.89)	(201,135,745.09)
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	172,880,268.97	203,257,538.77
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	(95,805,756.68)	(74,552,699.74)
39209	Зам, гүүрний байгууламж	1,130,639,399.22	4,016,800,613.22
39210	Хуримтлагдсан элэгдэл	(226,127,880)	(301,503,840)
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	2,206,687,648.37	3,023,026,815.37
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	(536,357,489.31)	(595,789,098.95)
393	Биет бус хөрөнгө	<u>305,393,958.47</u>	<u>331,735,208.47</u>
39301	Программ хангамж	3,272,500	2,822,500
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	(2,058,541.53)	(1,587,291.53)
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	304,180,000	330,500,000
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	<u>7,467,882,691.99</u>	<u>11,474,545,861.39</u>
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	<u>72,599,200</u>	<u>37,752,200</u>
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	72,599,200	37,752,200
413	Өглөг	72,599,200	37,752,200
4136	Бусад өглөг	72,599,200	37,752,200
41361	Байгууллагад төлбөх өглөг	72,599,200	37,752,200
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	<u>7,395,283,491.99</u>	<u>11,436,793,661.39</u>
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	7,395,283,491.99	11,436,793,661.39
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	546,680,188.78	546,680,188.78
51101	Өмч: - төрийн	545,220,188.78	545,220,188.78

Өмнөговь аймгийн Манлай сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2024 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

512	Хуримтлагдсан үр дүн	6,791,205,710.48	10,832,715,879.88
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	6,791,205,710.48	6,791,205,710.48
51220	Тайлант үеийн үр дүн		4,041,510,169.40
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	57,397,592.73	57,397,592.73
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	7,467,882,691.99	11,474,545,861.39

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан
2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	3,496,093,129.00	7,439,024,610.93
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	1,287,469,255.00	3,293,622,273.93
120	Нийтлэг татварын бус орлого	1,287,469,255.00	3,293,622,273.93
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	75,596,000.00	57,617,900.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	36,186,000.00	13,480,000.00
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Үндсэн хөрөнгө	39,410,000.00	44,137,900.00
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Бараа материал	448,098,500.00	78,780,440.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	2,208,623,874.00	4,145,402,337.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	903,193,674.00	2,378,025,137.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	832,715,359.00	2,338,180,875.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	6,662,790.00	11,268,548.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	63,815,525.00	28,575,714.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,305,430,200.00	1,767,377,200.00
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	2,700,812,882.51	2,968,137,701.29
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	2,700,812,882.51	2,963,731,201.29
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,332,324,980.90	2,736,058,617.83
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	375,788,709.54	717,609,988.78
210101	Үндсэн цалин	229,528,935.42	254,645,25.51
210102	Нэмэгдэл	119,571,974.48	391,309,911.27
210104	Урамшуулал	26,687,799.64	69,560,139
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	48,200,485.15	90,426,405.92
210201	Тэтгэврийн даатгал	33,493,060.18	62,036,698.33
210202	Тэтгэмжийн даатгал	3,584,677.59	7,296,093.12
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	2,966,846.26	3,849,064.15
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	738,785.74	3,588,486.24
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	7,417,115.38	13,656,064.08
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	75,959,137.96	111,851,556.79
210301	Гэрэл, цахилгаан	13,038,735.96	31,685,874.79
210302	Түлш, халаалт	60,455,802.00	78,683,682.00
210303	Цэвэр, бохир ус	2,464,600.00	1,482,000.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	152,183,136.90	129,375,698.87
210401	Бичиг хэрэг	4,508,020.00	4,228,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун	53,915,498.90	56,735,443.50
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	5,540,380.00	6,143,585.37
210404	Ном хэвлэл	932,400.00	3,476,500.00

Өмнөговь аймгийн Манлай сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2024 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	54,903,358.00	55,272,970.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	8,261,980.00	3,519,200.00
210408	Бараа материал акталсны зардал	24,121,500.00	-
2105	Нормативт зардал	5,713,400.00	4,274,600.00
210502	Хоол, хүнс	5,219,400.00	4,274,600.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	494,000.00	-
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	14,987,400.00	16,934,499.99
210604	Урсгал засвар	14,987,400.00	16,934,499.99
2107	Томилолт, зочны зардал	24,495,200.00	14,236,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	10,760,000.00	16,356,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	102,594,489.04	124,831,427.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	102,594,489.04	124,831,427.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	1,546,138,222.31	1,524,398,440.48
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	1,019,498,153.80	1,010,816,967.94
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	1,976,200.00	1,990,500.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	524,663,868.51	511,590,972.54
212	ТАТААС	9,000,000.00	9,000,000.00
2122	Хувийн хэвшлийн байгууллагаас олгох татаас	9,000,000.00	9,000,000.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	359,487,901.61	218,672,583.46
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	74,834,063.70	69,106,250.00
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	-	31,023,000.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	74,834,063.70	38,083,250.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	284,653,837.91	149,566,333.46
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	284,653,837.91	149,566,333.46
	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ		4,406,500
	Дотоод эх үүсвэрээр		4,406,500
221001	Их засвар		4,406,500
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	795,280,246.49	4,470,886,909.64
225	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	260,500.68	429,376,740.24
225001	Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гарз	260,500.68	429,376,740.24
4	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)	-260,500.68	-429,376,740.24
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	795,019,745.81	4,041,510,169.40

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	2,244,809,874.00	4,158,882,337.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	36,186,000.00	13,480,000.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	36,186,000.00	13,480,000.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	36,186,000.00	13,480,000.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	36,186,000.00	13,480,000.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	2,208,623,874	4,145,402,337.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	903,193,674.00	2,378,025,137.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	832,715,359.00	2,338,180,875.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	6,662,790.00	11,268,548.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	63,815,525.00	28,575,714.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,305,430,200.00	1,767,377,200.00
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	1,916,485,913.20	2,046,860,549.01
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,916,485,913.20	2,046,860,549.01
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,547,998,011.59	1,819,896,715.55
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	375,788,709.54	717,609,988.78
210101	Үндсэн цалин	229,528,935.42	254,645,258.51
210102	Нэмэгдэл	119,571,974.48	391,309,911.27
210104	Урамшуулал	26,687,799.61	69,560,139.00
210105	Гэрээт ажлын хөлс	-	2,094,680.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	48,200,485.15	90,426,405.92
210201	Тэтгэврийн даатгал	33,493,060.18	62,036,698.33
210202	Тэтгэмжийн даатгал	3,584,677.59	7,296,093.12
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	2,966,846.26	3,849,064.15
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	738,785.74	3,588,486.24
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	7,417,115.38	13,656,064.08
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	75,959,137.96	111,851,556.79
210301	Гэрэл, цахилгаан	13,038,735.96	31,685,874.79
210302	Түлш, халаалт	60,455,802	78,683,682
210303	Цэвэр, бохир ус	2,464,600.00	1,482,000.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	136,304,436.90	132,075,698.87
210401	Бичиг хэрэг	5,086,020.00	4,228,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун	61,580,298.90	59,435,443.50
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	5,540,380	6,143,585.37
210404	Ном ,хэвлэл	932.400	3,476,500
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	54,903,358	55,272,970
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	8,262,980.00	3,519,200.00
2105	Нормативт зардал	5,713,400.00	4,274,600.00
210502	Хоол, хүнс	5,219,000.00	4,274,600.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	494,000.00	-
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	14,987,400.00	16,934,499.99
210604	Урсгал засвар	14,987,400.00	16,934,499.99
2107	Томилолт, зочны зардал	10,760,000.00	16,356,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	10,760,000.00	16,356,000.00

Өмнөговь аймгийн Манлай сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2024 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	113,747,179.04	135,921,427.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	113,747,179.04	135,921,427.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	766,537,263.00	594,446,538.20
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	764,561,063.00	592,456,038.20
210902	Хичээл үйлддвэрлэлийн дадлага хийх	1,976,200.00	1,990,500.00
212	ТАТААС	9,000,000.00	9,000,000.00
2122	Хувийн хэвшлийн байгууллагаас олгох татаас	9,000,000.00	9,000,000.00
212101	Хувийн хэвшлийн байгууллагаас олгох татаас	9,000,000.00	9,000,000.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	359,487,901.61	217,963,833.46
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	74,834,063.70	68,397,500.00
213208	Хөдөө орон нутаг тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	-	31,023,000.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	74,834,063.70	37,374,500.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	284,653,837.91	149,566,333.46
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	284,653,837.91	149,566,333.46
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	328,323,960.80	2,112,021,787.99
5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	328,323,960.80	2,112,021,787.99
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	328,323,960.80	2,112,021,787.99
221001	Их засвар		4,406,500
223001	Бусад хөрөнгө	233,202,090.80	267,679,559.74
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	95,121,870.00	1,839,935,728.25
6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	-328,323,960.80	-2,112,021,787.99
8	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)	-	-
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-	-
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	-	-

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө, өмчийн өөрчлөлтийн тайлан
2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгаар болсон

/төгрөгөөр/

№	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
1	2024 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	546,680,188.78	57,397,592.73	6,791,205,710.48	7,395,283,491.99
2	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	546,680,188.78	57,397,592.73	6,791,205,710.48	7,395,283,491.99
3	Тайлант үеийн үр дүн	-	-	4,041,510,169.40	4,041,510,169.40
4	2024 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	546,680,188.78	57,397,592.73	10,832,715,879.88	11,436,793,661.39

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан
2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/төгрөгөөр/

Эдийн засгийн ангилал	Үзүүлэлт	Тайлант оны	
		Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	2,048,487,200.00	1,631,313,476.97
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,368,487,200.00	1,242,854,616.98
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,311,455,000.00	1,185,840,616.98
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	736,413,800.00	664,937,649.78
210101	Үндсэн цалин	297,344,100.00	254,645,258.51
210102	Нэмэгдэл	421,602,500.00	391,309,911.27
210104	Урамшуулал	16,887,000.00	-16,887,800.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	92,051,700.00	83,842,363.55
210201	Тэтгэврийн даатгал	59,605,000.00	57,559,549.51
210202	Тэтгэмжийн даатгал	4,890,300.00	6,769,369.73
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	6,413,200.00	3,585,702.46
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	6,413,200.00	3,325,124.55
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	14,730,000.00	12,602,617.30
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	112,383,700.00	111,851,556.79
210301	Гэрэл, цахилгаан	32,200,000.00	31,685,874.79
210302	Түлш, халаалт	78,683,700.00	78,683,682.00
210303	Цэвэр, бохир ус	1,500,000.00	1,482,000.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	130,900,000.00	129,038,819.87
210401	Бичиг хэрэг	3,600,000.00	3,578,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун	57,000,000.00	57,048,564.50
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	6,600,000.00	6,143,585.37
210404	Ном, хэвлэл	4,600,000.00	3,476,500.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	55,300,000.00	55,272,970.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	3,800,000.00	3,519,200.00
2105	Нормативт зардал	18,000,000.00	16,934,499.99
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	18,000,000.00	16,934,499.99
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	18,000,000.00	16,934,499.99
210604	Урсгал засвар	18,000,000.00	16,934,499.99
2107	Томилолт, зочны зардал	15,800,000.00	15,676,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	15,800,000.00	15,676,000.00
108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	184,905,800.00	150,257,227.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	184,905,800.00	150,257,227.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	21,000,000.00	13,302,500.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	19,000,000.00	11,312,000.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн зардал	2,000,000.00	1,990,500.00
212	ТАТААС	9,000,000.00	9,000,000.00
2122	Хувийн хэвшлийн байгууллагаас олгох татаас	9,000,000.00	9,000,000.00
212101	Хувийн хэвшлийн байгууллагаас олгох татаас	9,000,000.00	9,000,000.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	48,032,200.00	48,014,000.00

Өмнөговь аймгийн Манлай сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2024 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	48,032,200.00	48,014,000.00
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	31,032,200.00	31,023,000.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	17,000,000.00	16,991,000.00
2200	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	<u>680,000,000.00</u>	<u>388,458,858.99</u>
	Дотоод эх үүсвэрээр	680,000,000.00	388,458,858.99
221001	Их засвар	228,600,000.00	4,406,500.00
223001	Бусад хөрөнгө	451,400,000.00	384,052,358.99
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	95,121,870.00	1,839,935,728.25
1	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	2,048,487,200.00	1,631,313,475.97
132	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	2,048,487,200.00	1,631,313,475.97
132001	Орон нутгийн төсвөөс	2,048,487,200.00	1,631,313,475.97
120004	ТӨСӨВТ БАЙГУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	13,480,000.00	-13,480,000.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	13,480,000.00	-13,480,000.00

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан
2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Гүйцэтгэл
I	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	2,378,025,137.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	2,378,025,137.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,357,619,027.57
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	52,672,339.00
210104	Урамшуулал	52,672,339.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	6,584,042.37
210201	Тэтгэврийн даатгал	4,477,148.82
210202	Тэтгэмжийн даатгал	526,723.39
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	263,361.69
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	263,361.69
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	1,053,446.78
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	3,036,879.00
210401	Бичиг хэрэг	650,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун	2,386,879.00
2105	Нормативт зардал	4,274,600.00
210502	Хоол хүнс	4,274,600.00
2107	Томилолт, зочны зардал	680,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	680,000.00
2109	Бараа үйлчидгээний бусад зардал	2,290,371,167.20
210901	Бараа үйлчидгээний бусад зардал	2,290,371,167.20
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	20,406,109.43
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	20,383,500.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	20,383,500.00
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	22,609.43
II	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	2,290,371,167.20
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	2,290,371,167.20

131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	2,338,180,875.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	11,268,548.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	28,575,714.00

4. АУДИТЫН ТАЙЛАН

4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт

Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль хэрэгжиж эхэлсэнтэй холбоотойгоор байгууллагын үндсэн үйл ажиллагаатай холбоотой цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшуулал, нийгмийн даатгалын шимтгэл, байр ашиглалттай холбоотой зардал болон эд хогшил, урсгал засварын зардлыг хэмнэх зэрэг холбогдох арга хэмжээ авч ажилласан байна.

Аудитаар төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилтээр нийт 31,408.3 мянган төгрөгийн зөрчил¹ илэрснээс 31,408.3 мянган төгрөгийн 1 зөрчилд давтан гаргахгүй байх зөвлөмж хүргүүлж ажилласан байна. Үүнд:

- ❖ **Илрүүлэлт:1** Тайлант хугацаанд төсвийн хөрөнгөөр бэлтгэсэн 31,408,300.00 төгрөгийн тоног төхөөрөмж, техник хэрэгслийг цахим дэлгүүрээс худалдан аваагүй байна
- ❖ Энэ нь Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.4-д "*Цахим дэлгүүрт байршсан бараа, үйлчилгээг бусад этгээдээс худалдан авахыг хориглоно*" гэж заасантай нийцэхгүй байна.
- ❖ **Өгсөн зөвлөмж:1** Цахим дэлгүүрт байршсан бараа, үйлчилгээг бусад этгээдээс худалдан авахгүй байх зөрчлийг давтан гаргахгүй байх зөвлөмж хүргүүлэх

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар нийт 2,024,309.9 мянган төгрөгийн алдаа⁴ илэрснээс аудитын явцад 21,136.9 мянган төгрөгийн алдааг залруулж ажилласан. Үүнд:

- ✓ Орлого үр дүнгийн тайлангийн үнэ төлбөргүй хүлээн авсан 64,501,120.00 төгрөгийн бараа материалыг тодруулга тайлангийн тусламж хандиваар авсан бараа материалд дутуу, Үр дүнгийн тайлангийн үнэ төлбөргүй хүлээн авсан үндсэн хөрөнгийг тодруулга тайлангийн үндсэн хөрөнгийн тусламж хандиваар авсан дүнтэй тулгахад 123,084,054.00 төгрөгөөр илүү илэрхийлсэн байна.
- ✓ Санхүүгийн үр дүнгийн тайланд Тээвэр, шатахууны зардлыг 1,407,913.00 төгрөгөөр илүү, Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлсийн зардлыг 3,308,794.00 төгрөгөөр дутуу, Нэг удаагийн тэтгэмж урамшууллын зардлыг 708,750.00 төгрөгөөр дутуу илэрхийлсэн байна
- ✓ Цалингийн өглөгийг өглөгийн тайланд 514,480.00 төгрөгөөр дутуу илэрхийлсэн байна
- ✓ Үндсэн хөрөнгийн тайлангийн худалдаж авсан хөрөнгийг мөнгөн гүйлгээний тайлангийн биет ба биет бус хөрөнгө худалдаж авсан зардалтай тулган баталгаажуулахад 1,830,784,883 төгрөгөөр дутуу илэрхийлсэн байна.

Аудитаар нийт 79,496.7 мянган төгрөгийн зөрчил⁵ илэрснээс 1 зөвлөмж хүргүүлж, 79,496.7 мянган төгрөгийн албан шаардлага, төлбөрийн акт тогтоогдоогүй байна.

5.1 ТӨЛБӨРИЙН АКТ: Санхүүгийн тайлангийн аудитаар төлбөрийн акт тогтоогдоогүй байна.

5.2 АЛБАН ШААРДЛАГА: Санхүүгийн тайлангийн аудитаар 79,496.7 мянган төгрөгийн 3 албан шаардлага хүргүүлсэн байна. Үүнд:

- ❖ **Илрүүлэлт:1** Он дамжсан 37,752,000.00 төгрөгийн өвсний авлага, өглөгийг тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулаагүй, мөн барагдуулж ажиллаагүй байна.
- ❖ Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.6-д "эд хөрөнгийн болон төлбөр тооцооны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийж, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах;" Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8-д "төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх" дахь заалтыг тус тус хэрэгжүүлээгүй байна.
- ❖ **Өгсөн албан шаардлага:1** Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 тушаал "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам"-ын дагуу албан шаардлага хүргүүлэх
- ❖ **Илрүүлэлт:2** Гэрээ хэлцлээс түүвэрлэн үзэхэд "Эм жи эл халзан" ХХК-тай худалдах, худалдан авах гэрээ байгуулахдаа чөлөөт өрсөлдөөнөөр сонгон шалгаруулаагүй, гэрээ хэлцэлд ажлын даалгавар, тоо хэмжээг тусгаагүй бөөн дүнгээр гэрээ байгуулж хөрөнгө зарцуулсан байна.
- ❖ Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.4-д "хуульд өөрөөр заагаагүй бол бараа нийлүүлэх, ажил гүйцэтгэх, үйлчилгээ үзүүлэх этгээдийг чөлөөт өрсөлдөөн, нээлттэй сонгон шалгаруулалтын аргаар сонгох", Засгийн газрын 2023 оны 278 дугаар тогтоол "Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах" журмын 3.1.Төсөл, арга хэмжээний төлөвлөлт: 3.1.4.5-д "холбогдох баримт материал, техникийн тодорхойлолт, ажлын даалгавар" гэж заасантай тус тус нийцэхгүй байна.
- ❖ **Өгсөн албан шаардлага:2** Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 тушаал "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам"-ын дагуу албан шаардлага хүргүүлэх

- ❖ **Илрүүлэлт:3** Хөтөлбөрийн зорилго, зорилтыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээг уялдуулж төлөвлөөгүй, "Хоггүй манлай" хөтөлбөрийн зардлаас Манлай сумын 100 жилийн ойд зориулан хашаа саадын өнгө үзэмж сайжруулж засварлах, будах хаягжуулахад 10,000,000.00 төгрөг, ёслол хүндэтгэлийн өргөө гэрийн талбай бэлтгэх ажил 5,000,000.00, орон нутаг судлах музейн барилгын дээвэр будах, цагаан худгийн барилгыг засварлах, наадмын талбайн цахилгааны утасны зардалд 6,744,500.00 төгрөгийг зориулалт бусаар зарцуулсан байна.
- ❖ Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.16-д "хөтөлбөр" гэж төсөв хуваарилах зорилгоор үр дүнг нь тооцож, тайлагнаж болохуйц өөр хоорондоо уялдаа бүхий төрийн чиг үүргийг хангахад чиглэсэн багц арга хэмжээг", 4.1.17-д "арга хэмжээ" гэж хөтөлбөрийн бүрэлдэхүүнд багтах, тоо хэмжээ, цаг хугацаа, чанарын шалгуур үзүүлэлтээр тодорхойлогдох ажил, үйлчилгээг", 16 дугаар зүйлийн 16.5.5-д "батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах" гэж заасантай нийцэхгүй байна.
- ❖ **Өгсөн албан шаардлага:3** Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 тушаал "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам"-ын дагуу албан шаардлага хүргүүлэх

5.3 ЗӨВЛӨМЖ: Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

- ❖ **Илрүүлэлт:1** Тайлант хугацаанд 7 тээврийн хэрэгсэлд 16,934,499.99 төгрөгөөр урсгал засвар хийсэн боловч, техник ашиглалтын паспорт хөтлөөгүй байна.
- ❖ Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.1-д "төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах", Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 67 дугаар зүйлийн 67.1-д "Төрийн өмчит хуулийн этгээдийн эрх баригч нь өмч хөрөнгийн хадгалалт, хамгаалалтын байдалд өдөр тутам тавих дотоодын хяналтыг зохион байгуулж, түүний үр дүнг төрийн өмнө хариуцна", 67.2-д "Өмч хөрөнгийн хадгалалт, хамгаалалтад бүртгэлээр тавих хяналт шалгалтыг тухайн хуулийн этгээдийн ерөнхий нягтлан бодогч хариуцна"-д заасантай тус тус нийцэхгүй байна.
- ❖ **Өгсөн зөвлөмж-1:** Төрийн өмчийн ашиглалт хамгаалалтад хяналт тавьж ажиллах, төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж зарцуулах, техник ашиглалтын паспортыг бүрэн хөтөлж ажиллах зөвлөмж хүргүүлэх.

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг Өмнөговь аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2025 оны 10 дугаар сарын 01-ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье

6.АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Алдааны товч утга	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Залруулсан		Залруулаагүй		Тоо	Дүн
							Тоо	Дүн	Тоо	Дүн		
Орлого үр дүнгийн тайлангийн үнэ төлбөргүй хүлээн авсан 64,501,120.00 төгрөгийн бараа материалыг тодруулга тайлангийн тусламж хандиваар авсан бараа материалд дутуу, Үр дүнгийн тайлангийн үнэ төлбөргүй хүлээн авсан үндсэн хөрөнгийг тодруулга тайлангийн үндсэн хөрөнгийн тусламж хавдиваар авсан дүнтэй тулгахад 123,084,054.00 төгрөгөөр илүү илэрхийлсэн байна.	1	187,585.1			1	187,585.1	1	187,585.1				
Санхүүгийн үр дүнгийн тайланд Тээвэр, шатахууны зардлыг 1,407,913.00 төгрөгөөр илүү, Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлсийн зардлыг 3,308,794.00 төгрөгөөр дутуу, Нэг удаагийн тэтгэмж урамшууллын зардлыг 708,750.00 төгрөгөөр дутуу илэрхийлсэн байна.	1	5,425.4			1	5,425.4	1	5,425.4				
Цалингийн өглөгийг өглөгийн тайланд 514,480.00 төгрөгөөр дутуу илэрхийлсэн байна.	1	514.4			1	514.4	1	514.4				
Үндсэн хөрөнгийн тайлангийн худалдаж авсан хөрөнгийг мөнгөн гүйлгээний тайлангийн биет ба биет бус хөрөнгө худалдаж авсан зардалтай тулган баталгаажуулахад 1,830,784,883 төгрөгөөр дутуу илэрхийлсэн байна.	1	1,830,784.8			1	1,830,784.8	1	1,830,784.8				
Дүн	4	2,024,309.9			4	2,024,309.9	4	2,024,309.9				

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Тайлант хугацаанд 7 тээврийн хэрэгсэлд 16,934,499.99 төгрөгөөр урсгал засвар хийсэн боловч, техник ашиглалтын паспорт хөтлөөгүй,	1	0					1	0				
Тайлант хугацаанд төсвийн хөрөнгөөр бэлтгэсэн 31,408,300.00 төгрөгийн тоног төхөөрөмж, техник хэрэгслийг цахим дэлгүүрээс худалдан аваагүй,	1	0					1	0				
Он дамжсан 37,752,000.00 төгрөгийн өвсний авлага, өглөгийг тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуулаагүй, мөн барагдуулж ажиллаагүй байна.	1	37,752.2			1	37,752.2						
Гэрээ хэлцэлээс түүвэрлэн үзэхэд "Эм жи эл халзан" ХХК-тай худалдах, худалдан авах гэрээ байгуулахдаа чөлөөт өрсөлдөөнөөр сонгон шалгаруулаагүй, гэрээ хэлцэлд ажлын даалгавар, тоо хэмжээг тусгаагүй бөөн дүнгээр гэрээ байгуулж хөрөнгө зарцуулсан байна.	1	20,000.0			1	20,000.0						
Хөтөлбөрийн зорилго, зорилтыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээг уялдуулж төлөвлөөгүй, "Хоггүй манлай" хөтөлбөрийн зардлаас Манлай сумын 100 жилийн ойд зориулан хашаа саадны өнгө үзэмж сайжруулж засварлах, будах хаягжуулахад 10 сая төгрөг, ёслол хүндэтгэлийн өргөө гэрийн талбай бэлтгэх ажил 5 сая төгрөг, орон нутаг судлах музейн барилгын дээвэр будах, цагаан худгийн барилгыг засварлах зардалд 6,744,500.00 төгрөгийг зориулалт бусаар зарцуулсан байна	1	21,744.5			1	21,744.5						
ДҮН	5	79,496.7			3	79,496.7	2	0				

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс					
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил								
Шилэн дансны хуультай холбоотой зөрчил гараагүй байна.								
Дүн								
Бусад хууль, тогтоомжтой холбоотой зөрчил								
Бусад хууль, тогтоомжтой холбоотой зөрчил гараагүй байна.								
Дүн								